

Εάφρον η λάβρα του κορμιού της τη συνεπαίρει, ξαστραφτούν τα μάτια της, ανάφτουν τα χέλια της και ξεχνώντας τις μουσικές τις αγάπες, τις απόκοσμες, όρμη κι ἀγκυλιάζει τα πογωμένα γόνυα του Σταβρωμένου και τὰ φιλά!...τὰ φιλά!...

Κι από τότες τὰ έθνη και οι λαοί πιστέψανε στη ανόσταση ταύ 'Ισα, του Σημίτη του τέλειον...

Πόλη. 14 του Σταβρού 1904.

ΑΜΟΥΡΓΙΑΝΟΣ

ΠΑΛΙ ΤΟ ΒΑΣΙΛΙΚΟ

Έτοιχοκαλλήθηκαν οι είδοποιήσεις σε κομψές πινακίδες και προσκαλείται το νοήμον κοινόν και η γενναία φρουρά, από την 1 Νοεμβρίου κ' εκεί, να αρχίσουν να δοκιμάζουν την όρεχτική σαλάτα όπου πέντε μήνες τώρα τους έτοιμάζουν οι κ. κ. Βλάχος και Δαμβέργης (τί θέλει ο δεύτερος στο θέατρο, δέν μόρεσα ακόμα να καταλάβω, αφού ούτε έγραψε ποτέ του τίποτε θεατρικό, ούτε ποτέ του ανακατεύτηκε όπωσδήποτε με το θέατρο).

Για το περίφημο δραματολόγιο έγραφα στο προπερασμένο φύλλο, κι' αν μου επιτρέπει ο αγαπητός μου «Νουμάς» να κάμω κατάχρηση της φιλοξενίας του θα γράψω και σήμερα μερικά.

Ο πρώτος προορισμός κάθε θεάτρου έθνικού, όπως είναι το Βασιλικό, είναι να αναπτύξη τη ντόπια δραματική φιλολογία, αναβάζοντας στη σκηνή του πρώτα-πρώτα τα καλύτερα πρωτότυπα δραματικά έργα. Κ' έπειτα φυσικά τα καλύτερα ξένα.

Ας δούμε τώρα στο κεφάλαιο αυτό τί έκανε το Βασιλικό θέατρο. Τί έργα πρωτότυπα εδιάλεξε. Δέν μπορούμε φυσικά να ξέρουμε τί είναι οι δυο καινούργιες τραγωδίες του κ. Αμπελά, ξέρουμε όμως ότι έχει γράψει ως τώρα σαράντα δυο δράματα και κανένα απ' αυτά δέν εΐταν ούτε υποφερτό, ξέρουμε ότι έγραψε σίχους σαν τον περίφημο:

Η καρδιά των κ ο ρ ω ν δέν ηηδαλουχηται!
η τον πιο περίφημο ακόμα:

Και ειχε εις τα στήθη της η κόρη μη καρδιαν.

Αί! ύστερα απ' αυτά είναι δυνατά τώρα στα γεράματα να γράψη άριστουργήματα;

Επίσης δέν ξέρουμε τί είναι η Σπάρτη του κ. Καλαποθάκη. Ξέρουμε όμως τί είναι η Αλωις της Κωνσταντινουπόλεως με τον άθνατο σίχο:

Να κολαφίσω θέλω το στερέωμα!

νεירו: εΐτανε η σάρκα, η σάρκα που έμοιαζε νάνα η άληθινή του ανθρώπου η ψυχή, μια ψυχή διαβατάριχη που έρχεται και στολίζει την ύλη την πρωτόπλαστη, έπειτα διαλύνεται, χάνεται, πέφτει κι άφινει τον άνθρωπο έρημο.

Έφριξε ο Αντρέας. Παρακάλεσε τον κ. Σεβιλά να τελειώσει. Ζεσταίνότανε κιάλας το παιδί με την άτμοσφαίρα της σκοτοκάμαρας, έβρεχε όξω και βιαζότανε να την πάρη σπίτι. Χαρούμενη ωςτόσο η καημενούλα που είδε, λείι, πράματα καινούρια, που τὰ είδε με τον άφέντη. Διασκέδασε κιάλας. Μά δταν την έφερε άπάνω και την κάθισε στην πολθρόνα της, έννοιωσε η Κατινούλα την κούραση. Την κούραση στους άλλους ίσια ίσια δέν την έννοιωσε ο Σεβιλάς: δέν την έννοιωσε τότες, δέν την έννοιωσε και κατόπι, σαν έβαλε να τη βραδισγραφούνε αλύπητα και βάρβαρα.

Με την εικόνα εκείνη του νοσοκομείου, που του είχε άκουμεινι στο μυαλό του σαν πληγή χαραγμένη, ταξίδεψε ο Αντρέας και το σάββατο είκοσι τρεις του Φλεβάρη. Το γράμμα της Κατινούλας που έλαθε την ίδια μέρα, η φράση όπου του έλεγε για τον κ. Κούρη, του θυμίσανε ξαφνικά όλη του την άληλογραφία με τους γιατρούς. Σηκώθηκε, να πάη

Ξέρουμε τί είναι η Σαφρώ και το Πράσινο φουστάνι... κι' αυτό μας φτάνει!...

Ο τροπαλός έρωτευμένος έγράφηκε από το μακαρίτη Γιάννη Καμπούρογλο εδώ και δεκαπέντε χρόνια, κ' έπειδή κι' ο ίδιος δέν είχε καμιά έμπιστοσύνη στο έργο του, την έδωσε του Λάσκαρη να τη διορθώση αν είναι για διορθώμα, άλλιώς να τη σκίση: ο Λάσκαρης την έπαραγέμισε με μερικά καλαμπούρια, την έδημοσίεψε στη Θεατρική Βιβλιοθήκη του και την... ζέχασε. Και να που έρχονται τώρα οι κ. κ. Βλάχος και Δαμβέργης και του τη θυμίζουν. Η Κόρη της Λήμνου του κ. Προβελεγγίου βραβεύτηκε στο Λαοσάκειο από τον κ. Καζάκη στα 1891 (θύμωσε μάλιστα τότε ο κ. Καλαποθάκης γιατί δε βραβεύτηκε το δικό του δράμα ο υίός του Βασιλέως, αν δέν γελιέμαι), παρεστάθηκε στα 1894 δυο φορές από την κ. Παρασκευοπούλου, απέτυχε και... έτάφη. Οι κ. κ. Βλάχος και Δαμβέργης την ζέβαψαν.

Αυτά είναι τα έργα τα όποια οι κ. κ. Βλάχος και Δαμβέργης θεωρούν τα καλύτερα της νεοελληνικής φιλολογίας, όπως και τα Άνώνυμα ραπίσματα, τα Άνώνυμα φιλήματα, και τα διάφορα άλλα των διαφόρων άνωνύμων συγγραφέων είναι τα καλύτερα της ξένης φιλολογίας. Γιατί όμως ο κ. Βλάχος να μη αναβιάση και κανένα δικό του, την κόρη του παντοπώλου, λ. χ. στην όποια υπάρχει και το έπόμενο άθνατο καλαμπούρι:

— «Τα μυθιστορήματα αναπτύσσουν τον νούν.
— Τί έκανε λείι, να τον φτύσουνε τον νούν;»
Αυτά είχαμε να γράψουμε για τα πρωτότυπα.

Για τα ξένα τα μεταφρασμένα έγραφα όσα έπρεπε στο περασμένο γράμμα μου.

Θα εΐταν άδικία να μη γράψω για τις επαναλήψεις. Έδώ ο κ. Βλάχος φάνηκε συγκαταβατικός κάπως, γιατί έξδν από τα έργα που έπαιξε πέρι μς: ύπόσκειται να έπαναλάβη μερικά καλά έργα οπως το Χειμωνιάτικο παραμύθι του Σαΐζπηρ, τον Φάουστ του Γκαίτε, τον Αμαξών Ένοελ του Χάουπτμαν, την Μάγдан του Σούδερμαν και τον Πόλεμον εν ειρήνη των Γερμανών Μόζερ και Σένιαν. Γιατί όμως να μη φανη γενναίωτερος και να μη προχωρήση ως την Ηρώ και Λεάνδρον, την Προμάμην, και το ημέρωμα της Στρίγγλας; Μολαταύτα παρα το τίποτα, καλά κι' αυτά φτάνει μόνο να παιχτούν.

ΓΚΡΙΝΙΑΡΗΣ

να βίξη μια ματιά, τί τρέχει. Τον πρόσμενε θέαμα σπαραχτικό. Από τις έφτά το πρωί που έφτασε ως τη μια το μεσημέρι, έξη αλάκαιρες ώρες, πονούσε, φώναζε από τον πόνο, εκλαιγε από τον πόνο η Κατινούλα κοιτάμενη, χλωμή, άπελπισμένη. Δέ βάσταξε ο δύστηχος. Ορθιος, στα πόδια του κρεβατιού της η κάποτες και πλάγι της, άστειρεφτη βρύση, τρέχανε και τρέχανε τα δάκρια του Αντρέα. Της ζήτησε μια χάρη: της τη ζητούσε κι από τη στιγμή που ηρθε. Μά δέν ήθελε η Κατινούλα. Στο τέλος τον άκουσε. Την κέντησε η Βιχτώρια με λίγη μορφίνα. Οι πόνοι πάψανε άμέσως. Πέρασε η άξρωστη μέρα λαμπρή. Κοιμήθηκε ώρατα. Έφαγε με όρεξη που από καιρό δέν την είχε. Διάβασε με χαρά, με άνασα, με γούστο και κάποιον άρθρο ενός περιόδικου που το κουβάλησε ο Αντρέας μαζί του. Η θέληση της ζήσης. Με σκοπό της το είχε φέρι.

Τα διάφορα τα καλά τάποτελέσματα της ύγροκεντίας τον κάμανε να συλλογιστη πως φρόνιμο ίσως και να έακολουθήση το ίδιο σύστημα. Με τον ύπο βαθμό βαθμό θα δυνάμωνε η αδύναμη με την όρεξη θα μπορούσε να βαστάξη όσπου να μπούνε όλα σε τάξη. Γνωστό κιάλας πως μερικοί άρρώστοι, που το στομάχι τους έβγαλε άπόστημα και δέν τους

Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ

ΡΩΜΙΟΙ ΚΑΙ ΒΟΥΡΓΑΡΟΙ

Αγαπητέ μου Νουμά,

Δέ σου φαίνεται πως στη Βουργαρία οι άνθρωποι δέν είναι στα καλά τους;

Ακου να δεις τί πάν και κάνουν.

Διορίζουν ύπουργούς μεταφραστές του Δάντε.

Έδώ στην Ελλάδα, ποτέ δε θα κάναμε μια τέτοια γκάφα: ούτε κλητήρας δε θα διοριζότανε ένας τέτιος γελοίος!

Έδώ ύπουργοί γίνονται μονάχα όσοι κρατάνε μαγκούρα η πιστόλα και όσοι δε θέλουν να μεταφραζονται τα μεγάλα έργα, για να μπορεί ο κόσμος να θαμπωθεί από το μεγαλείο τους, μη καταλαβαίνοντας αυτά. (Σε παραπέμπω στο Φαρμακόπουλο, άλλοτε ύπουργό της Παιδείας, που είπε κατι τέτιο στις ταραχές για την Ορέστεια)

Μά καλά όμως να την πάθουν οι παλιοβουργαροί: πληρώσαν άκριβά αυτή την κακοκεφαλία τους.

Ακου να δεις τί πάθανε. Είναι μέρες τώρα που παιζότανε στο Έθνικό θέατρο τους, ένα δράμα μεταφρασμένο από το Ρούσσο και όπου μέσα ζωγραφίζότανε η καταπίση που κάνουν οι άρχόντοι στο λαό.

Αλλη στραβοκεφαλιά! Χάθηκε να μεταφρασουν καμιά γαλλική φαρσόλα του 34; Κύριε Βλάχε, οι Βουργαροί δέν έχουν μυαλό.

Ένας μεταφραστής του Δάντε και άλλοτε ύπουργός, τηκώθηκε όρθιος στο θεωρείο του, που βρισκόταν μάλιστα και δίπλα απ' το θεωρείο του ήγεμόνα, και έρχισε, γεμάτος πατριωτικό ένθουσιασμό, να βγάξει λόγο ένάντια στην κυβέρνηση που καταπιέζει το λαό.

Ο Διευθυντής της Αστυνομίας του έκανε παρατήρηση, του είπε να πάψη. Μά αυτός τίποτα: έφώναζε δυνατά «Δέν μπορώ, πνίγουμε, θα τὰ πω όλα, εδώ καταπιέζεται περισσότερος ο λαός».

Ο ποιητής θύμωσε. Ποιός μπορούσε να τον σμαματήσει;

Το θέατρο έγινε πολιτικό βήμα.

Ακού; εκεί έτσι να ρεζιλιέφει την πολιτική;

Τί περιμένεις από έναν άνθρωπο που περιπλανήθηκε σε παραδείσους και σε κλάσες μαζί με το Δάν-

άφνει ούτε σταλούλα νερό να καταπιόυνε, άμα τους κεντήσης με τη μορφίνα και σωπάσουνε οι πόνοι, άρχίζουνε άμέσως και τρώνε σαν τους πεινασμένους. Γιατί να μη βοηθήσουνε και πάλι την Κατινούλα της νύχτας τάγαθά; Ρώτησε ο Αντρέας τον κ. Κούρη.

— «Ναι, του είπε, να δοκιμάσουμε. Στη θέση που βρισκεται τώρα, ένας ήσυχος ύπνος περισσότερο θα τη φελίση από το πιο θρεφτικό φαγι, μια νυχτιά της προκοπής αξίζει περισσότερο από αλάκαιρη μπιφτέκια. Μά, κύριε Όλπιόν μου, να το ξέρετε, όσο η φούσκα δέν ξεπρηστή, δέν κατωρθώταμε τίποτα.»

Μια τρελλή έλπίδα συνεπήρε τον Αντρέα. Τις τέσσερις μέρες που έμεινε στο Μπ... κεριακή, δεφτέρα, τρίτη και τετάρτη, δηλαδή από τις είκοσιπέντε ως τις είκοσι όχτώ του Φλεβάρη, δοκίμασε τη μορφίνα. Και πάντα σμα της, όταν την κεντούσανε. Αλλαγή μεγάλη στην ύγεια της. Πρώτη φορά, ύστερις από δυο μήνες, την τρίτη και την τετάρτη, έφαγε βιδέλλο. Άνοιγε άνοιγε η όρεξη όλοένα. Και δέν έννοιωσε πια τόση αδύναμία. Καιμότανε όλη τη νύχτα, γλυκά. Κοιμότανε δυο δύμιση ώρες και τάπόγεμα. Η μορφίνα δέν τη μεθούσε, δέν της άναφτε τη φαντασία, την ήσυχάζε μό-